

«НЕ ПОМИЛЯЄТЬСЯ ЛИШЕ ТОЙ, ХТО НІЧОГО НЕ РОБИТЬ»

(інтерв'ю Олени Бабій з директором
Польського Інституту Кіномистецтва
Агнешкою Одорович) *

Агнешка Одорович

Олена Бабій (О. Б.): *Згадаймо, як усе починалося. У другій половині 2005 року ходило багато розмов про те, що в розвитку кіноіндустрії повинно відбутися щось важливе, усі очікували виникнення нової організації, хвилювалися, тільки про це й говорили. Я знаю, що раніше існувала така організація, як «Фільм Польський», яку було реорганізовано, а пізніше було створено PISF. Ви очолили PISF. Як Вам вдалося впевнено йти до мети, не*

звертаючи увагу на злі язики навколо? Говорили, що хтось був несправедливо звільнений, комусь не заплатили, когось образили. Як Ви змогли впоратися з цими проблемами і все ж таки створити організацію, що успішно розвивається?

Агнешка Одорович (А. О.): Одразу скажу, які виникають проблеми при створенні будь-якої організації, – потрібно бути готовим до того, що зі ста відсотків задумок тільки десять виявляються життєздатними, тобто дев'яносто відсотків ідей за-

* Висловлюємо щирю подяку Польському Інституту в Києві за допомогу в організації інтерв'ю.

лишаються нереалізованими. І це залежить зовсім не від активності реалізаторів проектів. Деякі бізнесмени вирішують знімати кіно і відразу дуже активно беруться за справу, а потім з якоїсь причини втрачають інтерес до цього і кажуть: «Гаразд, не пішов у мене цей бізнес – займуся іншим». Деякі бізнесмени не можуть погодитися з тим, що не отримали грошей на реалізацію своєї ідеї, тому що вони звикли завжди перемагати. Однак кіномистецтво – це не просто бізнес, це дуже складна сфера діяльності, у якій не всім усе вдається. Тому ми не уникаємо розмов і зустрічей з тими, кому відмовили у фінансуванні проектів. Я сама читаю всі сценарії жанрових фільмів, і якщо ми комусь відмовляємо у фінансуванні, то обов'язково зустрічаємося з цією людиною і пояснюємо, чому ми не будемо знімати це кіно. Мені важливо, щоб людина не образилася на наш Інститут, а зрозуміла причину відмови. З іншого боку, щоб працювати в цьому Інституті, потрібно володіти особливим ставленням до людей творчих. Митці – це зовсім інший тип людей, вони не такі, як ми, вони вразливіші, чутливіші, з тонкою психічною організацією. З ними потрібна особлива делікатність у спілкуванні. Однак це дуже цікаві люди, і я захоплююся ними, мені подобається спілкування з творчими людьми, а щирість і відвертість їхніх висловлювань і реакцій дуже допомагає мені в роботі.

О. Б.: *Тобто у вашому Інституті живе спілкування з людьми стоїть на першому місці, кожен може зустрітися з Вами і отримати пояснення, чому, наприклад, він вклав гроші у створення фільму, а це не принесло прибутку?*

А. О.: У нас так було заведено із самого початку: якщо в когось виникають запитання, він без проблем може зустрітися зі мною і отримати на них відповіді, двері відкриті завжди і для всіх. Я не уникаю важких зустрічей і неприємних розмов. Проте ми ж не друкуємо гроші, ми – організація зовсім іншого типу! Кіно – це велика таємниця, яка починається з вибору сце-

нарію, і найчастіше цей вибір суб'єктивний. Коли читаєш сценарій, то відразу уявляєш собі, що з цього може вийти, але остаточний результат все ж залежить від таланту, креативності та самовідданості великої кількості людей. Достатньо, щоб підвісило лише один елемент: наприклад, погана операторська робота чи невдалі декорації або ще якісь негаразди – і вже немає розуміння між авторами фільму, а сам твір не викликає справжніх емоцій у глядача. Ось так виходить погане кіно, а судячи за сценарієм, мало вийти гарне. Усі помиляються. Я теж помиляюся. Ось одного разу я категорично не вірила в один сценарій, перечитувала його двічі або тричі, але він мені не подобався. Сценарист і продюсер переконали мене, що варто ризикнути, і в результаті вийшов чудовий фільм. Траплялося й навпаки – сценарій дуже подобався, ми вже передчували, який прекрасний фільм ми створимо, а в результаті вийшло нудне посереднє кіно. У кіномистецтві немає рецептів, і жоден експерт відразу не скаже вам, що добре, а що погано. Однак п'ять голів – це краще ніж одна. Тому всі проекти розглядає і приймає комісія з п'ятьох осіб. Іноді нам приносять посередній сценарій на банальну тему, але його автор вже створив декілька цікавих фільмів, і ми знаємо, що йому можна довіряти. Іноді автор приносить експериментальний проект незвичайної тематики, особливо це стосується авторів-дебютантів, коли ми взагалі не знаємо творчих можливостей людини. Тут уже доводиться брати відповідальність на себе і ризикувати. Результат таких проектів теж буває різним – раз хороший, раз середній, а раз фатальний. Не помиляється лише той, хто нічого не робить.

О. Б.: *Ви говорили, що творці фільмів – люди тонкі, вкрай чутливі. Чим же Ви керуєтеся при прийнятті рішень – розумом чи серцем? Можливо, тут застосовується особливий розрахунок – чи торкнувся цей сценарій Ваших почуттів та емоцій або Ви думаєте, що такий фільм збере не менше півмільйона глядачів?*

А. О.: Ми вважаємо, що один із цих двох критеріїв має бути обов'язково виконано. Якщо це справжнє авторське кіно з глибоким змістом, то ми не очікуємо, що воно матиме успіх у великої кількості глядачів. Однак ми пишатимемося таким фільмом, ми покажемо його на фестивалях, зможемо брати участь у кінодискусіях на європейському і навіть на світовому рівні. Якщо ж це не високохудожній сценарій, а популярне жанрове кіно, то ми повинні зрозуміти, до якої категорії глядацької аудиторії воно звернене і на який касовий збір ми в підсумку можемо розраховувати. Тому важко сказати, керуюся я при відборі сценарію емоціями чи розумом, швидше – і тим, і іншим. Маючи за плечима майже десятирічний досвід, я навчилася зрозуміти авторів. Є автори, які пишуть сценарії гірше, ніж потім створюють за ними фільми. Наприклад, Ян Якуб Кольський, Малгося Шумовська або Анджей Якимовський пишуть сценарії «для себе». Вони довго виношують ідею фільму в собі, у повному розумінні слова «зживаючись» з його героями, пропускаючи кожен образ крізь себе. Потім вони пишуть сценарій. І їхній сценарій швидше схожий на нарис, де позначено лише сюжетні лінії і ключові сцени, прописано основні характеристики персонажів. Цей сценарій пишеться тезово для нас, тільки щоб отримати фінансування під проект. Якби такий сценарій прочитала абсолютно чужа людина, вона б нічого не зрозуміла. Однак ми розглядаємо кожен їхній новий сценарій, враховуючи колишні заслуги й уже відзняті відмінні фільми. Адже кожен митець створює індивідуальний твір. По одному й тому самому сценарію вийде абсолютно різне кіно в Юліуша Махульського, Кшиштофа Зануссі або Анджея Якимовського. Тому завжди потрібно враховувати і попередню творчість автора, і його особистість. Необхідно просто довіритися авторському таланту.

О. Б.: *Так склалося, що в сучасному польському кінематографі одночасно працюють кілька поколінь найцікавіших авторів.*

Це найстарше покоління – Анджей Вайда, Єжи Гофман, Кишиштоф Зануссі, середнє покоління, тридцятирічні та молодь. Така ситуація абсолютно унікальна, вона дає можливість сучасному глядачеві відкрити для себе весь спектр польського кіномистецтва в розвитку. Дуже шкода, що в нас в Україні немає настільки цікавих умов. Скажіть, чи не користуються корифеї польського кіно особливими привілеями при отриманні фінансування своїх фільмів? Чи можуть дебютанти нарівні з майстрами розраховувати на спонсорство? Адже серед молодого покоління з'явилося безліч справді цікавих і талановитих режисерів, як, наприклад, Анджей Якимовський. Його фільм «Штучки» шість років тому на Фестивалі дитячого кіно в Артеку отримав Гран-прі, дитяче журі одностайно визнало його фільм кращим фільмом фестивалю і присудило йому звання «Наймудрішого фільму». Роком пізніше на цьому самому фестивалі одного з головних призів удостоївся фільм Анджея Малешки «Чарівне дерево». Тобто молодь створює дуже талановиті фільми, гідно оцінені глядачем. Як у цьому випадку розподіляється фінансування фільмів? Чи може дебютант або режисер, що створив один-два непогані фільми, нарівні з уже визнаними майстрами розраховувати на отримання коштів?

А. О.: Інститут намагається уникати конфліктів у вирішенні такого питання. Ми оцінюємо не попередні заслуги режисерів, а самі ідеї проектів. Проте важко повірити, щоб, наприклад, Анджей Вайда не отримав фінансування через те, що надав нам дуже поганий сценарій. Він просто не здатний створити поганий проект! Якщо вивчити нинішній стан фінансування в нашому Інституті, то відразу можна побачити, що в ньому панує молодь. Ми спонсоруємо значно більше дебютантів і молодих режисерів, ніж старих майстрів. Інша справа, що частина дебютів, на жаль, виявляється слабкою, але з іншого боку, – ми вважаємо, що слід дати шанс кожному, щоб мати можливість виявити новий неабиякий талант. Сьогод-

ні ми виділяємо значно більше коштів, ніж раніше, на реалізацію проектів дебютантів. У нас є спеціальна програма для авторів-початківців, яка передбачає зйомки дебютного фільму і протягом трьох наступних років – другого фільму. Тому в Польщі дуже легко зняти перші два фільми. Зрозуміло, це малобюджетні фільми, на кожен з яких виділяється не більше 500 тис. євро. «Доросле» кіно вимагає значно більших витрат. Деякі дебютанти знаходили додаткове джерело фінансування, і тоді вже знімалося справжнє кіно, а не «економ-проект». І мушу сказати, що з кожним роком нашим визнаним майстрам дедалі складніше конкурувати з молодими, бо прізвища автора вже недостатньо, а суперники – це кілька молодих поколінь. Це не тільки генерація Анджея Якимовського, але й молодші режисери, такі, як Рафал Скальський, Катажина Росланець, Ян Комаса, Лешек Давид, Філіп Марчевський. Це сміливі енергійні автори, які не бояться їздити по світу, ангажувати іноземних акторів, експериментувати з постановками, і в результаті створюють дуже цікаве кіно. Тому метрам польського кіно, тим же Кшиштофу Зануссі або Єжи Штуру, потрібно не знижувати планку і працювати з повною віддачею, щоб отримати фінансування.

О. Б.: *Польський кінематограф відомий усьому світу, а особливо на території колишнього Радянського Союзу, як акторський кінематограф. Деякі польські зірки були в нас популярніші, ніж радянські актори, зокрема й українські. У польському кіно образ героя був найважливіший. Один із шедеврів польської кіношколи – фільм «Попіл і діамант» – досі любить наш глядач, як і виконавця головної ролі Збігнева Цибульського. Потім йому на зміну прийшов Даніель Ольбрехський. У польському кіно завжди існував яскравий образ героя, а актор був живим утіленням його якостей. Кого сьогодні можна назвати героєм польського кіно? І хто саме привертає увагу сучасного глядача?*

А. О.: Зараз усе змінилося. Раніше це були героїчні особистості з епічних чи історичних фільмів. Типовий герой того часу – це поляк на коні і з шаблею, як Міхал Жебровський, Даниель Ольбрихський чи пізніше – Збігнев Замаховський. Однак відповідно до вимог часу змінилася мова фільмів, і герой теж став іншим. Сьогодні загальноновизнаним актором, який отримує всі нагороди в Польщі за абсолютно різні ролі, є Роберт Венцкевич. Його герой зовсім не такий, яким ми звикли бачити польського героя, – це не видний красень-шляхтич із хвацько закрученими вусами, а звичайна сучасна людина, яка володіє досить суперечливими рисами характеру. Іноді він трохи бандит, іноді – мачо, зі своїми тарганами в голові. Наприклад, одна з його відомих ролей – це Президент Лех Валенса у фільмі А. Вайди «Валенса – людина з надії». Такий образ героя в сучасному польському кіно. З молодих акторів, образ якого нагадує нам героїв М. Жебровського і Д. Ольбрихського в молоді роки, хотілося б відзначити Марчіна Дорочінського. Підрастає молодше покоління талановитих акторів, які привносять в образ героя нові риси, як, наприклад, у фільмах «Необхідне вбивство» чи «Мати Тереза котів». Тут ми бачимо зовсім іншого героя – це дуже молодий, ще незрілий чоловік, який шукає себе і свій шлях у житті.

О. Б.: У фільмі «Мати Тереза котів» знімався той самий талановитий актор, який зіграв головну роль у фільмі «Все, що люблю», – Матеуш Косьцюкевич. Кілька років тому картина «Все, що люблю» увійшла до програми Днів польського кіно в Україні. Пізніше в рамках фестивалю було показано фільм «Тюльпани» вже відомого в нас молодого режисера Яцека Борцуха. Я знаю, що PISF фінансує не лише жанрове кіно, але й документальне. До нас досить часто приїжджає режисер Яцек Блавут, з яким ми дружимо вже багато років. Коли ми з ним спілкувалися, він із вдячністю відгукувався про діяльність PISF, підкреслював, що Інститут вніс сві-

жий струмись у розвиток усього польського кінематографа, а також допоміг з'явитися на світ багатьом документальним стрічкам. Як виглядає ситуація на ринку документального польського кіно? Тут же теж працюють кілька поколінь майстрів. Наскільки польському глядачеві цікаві роботи документалістів? І де демонструють ці фільми – по телебаченню чи в кінотеатрах?

А. О.: На жаль, у Польщі не розвинена традиція дивитися документальні фільми. У більшості випадків таке кіно не демонструється в кінотеатрах, хоча є винятки, що стосуються унікальних фільмів. Наприклад, Йоланта Дилевська створила приголомшливий фільм «По-лин» на основі старих архівних фотографій і кінозйомок, що закарбували довоєнне життя польських євреїв. Ми дуже пишаємося цим фільмом, і він виявився настільки цікавим, що його пустили в кількох кінотеатрах. Нещодавно був створений ще один неабиякий документальний фільм про Папу Римського Іоанна Павла II «Не бійся! Я молюся за тебе!». Цей фільм хочуть подивитися багато глав держав і члени їхніх урядів, а це вже більше ста тисяч глядачів. Однак таких унікальних фільмів дуже мало. Загалом документальні фільми демонструються на польських фестивалях документального кіно, яких з кожним роком дедалі більше. Раніше був один знаменитий фестиваль документального кіномистецтва в Кракові, сьогодні таких фестивалів уже безліч, наприклад, Міжнародний документальний фестиваль у Варшаві. Насправді, документальними стрічками цікавляться багато фестивалів у Польщі, і в них є свій глядач. Колись польське телебачення із задоволенням презентувало документальне кіно на своїх каналах, сьогодні таке трапляється вкрай рідко. Короткі документальні фільми, 20-, 30-, 40-хвилинні, які були показані на фестивалях, ми щорічно записуємо на DVD, і будь-хто може придбати ці диски в одному зі спеціалізованих магазинів в Польщі. Ціле покоління молодих документалістів уже заявило

про себе серією талановитих фільмів, це Анджей Фідик, Павло Лозинський, Мачей Дригас. І на відміну від жанрового кіно, яке насилу пробиває собі дорогу на всіляких фестивалях, польське документальне кіно вважається одним з найцікавіших серед документального кінематографа усього світу.

О. Б.: *Оскільки в нас зайшла розмова про фестивалі, то хотілося б зазначити, що в Польщі активно розвивається так званий фестивальний рух: і в невеликих містечках, і у великих проходить дуже багато різних фестивалів. Як Ви оцінюєте розвиток цього руху? І змогли б Ви назвати п'ять-сім фестивалів, які «роблять погоду» в цій галузі кіномистецтва, наприклад, фестивалі, на яких режисери-дебютанти демонструють свої перші фільми й отримують перші призи, фестивалі, які відкривають молодим талантам дорогу у «великий світ кіно».*

А. О.: У Польщі нові фестивалі виникають «як гриби після дощу». З одного боку, їх начебто занадто багато, але з другого, – це можливість молодому таланту якнайшвидше показати себе світові. Сьогодні, коли весь кінематограф переведений на комерційну основу, а державного телебачення не існує, основна маса комерційних каналів зацікавлена більше в показі серіалів і комедій, і дуже важко серйозному кіно пробитися до свого глядача. У цьому дистриб'юторському ланцюгу альтернативну роль провідника відіграють фестивалі. Один з найстаріших та заслужених фестивалів – Варшавський, який уже став фестивалем класу А. Активно розвивається Міжнародний кінофестиваль у Вроцлаві – «Ера. Нові горизонти». Він позиціонує себе як фестиваль фільмів, що виходять за рамки комерційного кіно. Тут демонструється новаторське, експериментальне кіно, з власним, неповторним стилем і мовою. Є старий фестиваль жанрового кіно в Гдині, найшанованіший кінематографістами Польщі, але розрахований на показ винятково польських фільмів популярних жанрів. Також слід назвати молодіжний кінофестиваль у Кошаліні, де проходить

показ документального та короткометражного кіно. У Кракові вже багато років влаштовують європейські кінофестивалі, що спеціалізуються на документальних, анімаційних та короткометражних фільмах. Ось і нещодавно там відбувся Міжнародний фестиваль незалежного кіно OFF Plus Camera, де режисери-дебютанти в рамках нашої програми представляли свої перші та другі фільми. Це ми говорили про давно відомі фестивалі. Також функціонують і менш масштабні фестивалі, наприклад, Міжнародний фестиваль в Цешині, «Інське кіноліто» в Інсько, «Тофіфест» у Торуні. Окрім того, є маса фестивалів, котрі представляють авторів аматорського незалежного кіно, які знімають фільми без нашої фінансової допомоги, так би мовити, «на власні кошти».

О. Б.: *У Польщі, окрім фестивалів, завжди існувала потужна система DKF (Дискусійні клуби фільмів). На сьогодні ця система, можливо, уже не така могутня, як раніше, але вона існує і працює. Раніше і в нашій країні діяли подібні клуби. До нинішнього часу дожили не більше п'яти-семи таких організацій, але вони повністю втратили свій вплив і право голосу. Члени наших клубів просто збираються, дивляться фільми і дискутують між собою. Яка ситуація з кіноклубами в Польщі? Чи отримують вони дотації від держави? Я ставлю це питання ще й тому, що багато польських фільмів на фестивалях отримують нагороди від Міжнародної федерації кіноклубів.*

А. О.: Колись і в Польщі DKF почали масово ліквідувати, але 2005 року процес ліквідації клубів був припинений, ми вирішили виплачувати встановлену постійну дотацію для DKF і провести реєстрацію всіх дискусійних кіноклубів. На сьогодні в Польщі налічується близько 100 діючих кіноклубів, клубний рух відроджується. Кожен з них має право на щорічну дотацію в розмірі 3 тис. доларів. Ці гроші вони використовують на реалізацію своїх проектів і проведення різних акцій. Потроху кількість DKF у Польщі збільшується.

О. Б.: *Якщо DKF реалізує якийсь проект, то чи повинен він сплатити авторські права? І яку саме ціну платить клуб – звичайну або спеціальну клубну?*

А. О.: Так, клуб повинен сплатити авторські права, але це пільгова мінімальна ціна за спеціальним тарифом, яка обумовлена тим, що клуби не мають права рекламувати показ так, як це робиться при стандартній рекламній кампанії. Клуб робить заявку, щоб ніхто, крім нього, не міг рекламувати цей проект, і просуває його сам, але на це в клубу занадто скромні кошти.

О. Б.: *Яка ситуація з освітою у сфері кіномистецтва? Чи існують у шкільній програмі спеціалізовані заняття або особливий предмет, де дітей вчать правильно дивитися і розуміти кіно?*

А. О.: Такого спеціального предмета в шкільній програмі поки що не існує. До 2006 року школи взагалі не цікавилися кіномистецтвом. Звичайно, траплялися вчителі-ентузіасти, які самостійно проводили позакласні заняття та факультативи, де викладали мистецтво кіно. Навіть були організовані шкільні дискусійні кіноклуби. Однак такі випадки – швидше виняток, ніж правило. У 2006 році ми почали роботу над проектом, яку закінчили через рік. Називався проект «Шкільна фільмотека». Ми дійшли висновку, що дітей треба вчити розуміти мову кіно так само, як на уроках літератури їх вчать розуміти прозу чи поезію. На жаль, ми не можемо вимагати ввести такий предмет до шкільної програми, тим паче, що сучасна освітня програма йде шляхом скорочення деяких предметів, а не збільшення їх кількості. Проаналізувавши програму навчання, ми зрозуміли, куди можна було б запровадити заняття з кіномистецтва, і тепер ми готові надати свою програму, яку можна об'єднати із заняттями з історії, мови та літератури, суспільствознавства та мистецтвознавства. Ці чотири предмети викладаються в кожній школі та гімназії. Ми їх роз-

робляли спільно з Радою з шкільної освіти, і зараз заняття з кіномистецтва повністю підготовлені до того, щоб будь-який викладач цих чотирьох предметів міг увести їх до своєї програми. Цю пропозицію ми розіслали по всіх школах, а це більше 14 тис. шкіл. Наша програма містить 55 фільмів і 26 лекцій до них, до кожної лекції тематично підібрано короткометражний чи повнометражний фільм, жанровий, анімаційний чи документальний. Учитель може показати його дітям і після заняття. Також у нашій програмі міститься методичка для вчителів та коментарі професійного кінознавця, який допоможе визначити в кожній лекції основні поняття і зробити правильні висновки. Текст лекцій, написаний простою зрозумілою мовою, читає професор Любельський, крім того, до кожного заняття додається п'ятихвилинний пізнавальний фільм, а також суб'єктивні коментарі та рецензії студентів інститутів кінематографії. Цю програму ми не тільки розіслали в усі школи, з нею також можна ознайомитися на нашій інтернет-сторінці. Програма доступна для скачування будь-якому користувачеві Інтернету. Зараз ми працюємо над другою частиною програми, це ще 26 лекцій. Весь цей час ми спільно з Інститутом підвищення кваліфікації вчителів уже більше 2 років проводимо спеціальні заняття для тренерів. Ми хочемо, щоб у кожному регіоні було не менше 10 осіб, які навчатимуть охочих, тому що одночасно підготувати 15–16 тис. вчителів ми не в змозі. А регіональні тренери зможуть навчити значно більше викладачів. Для того, щоб програма «Шкільна фільмотека» працювала, а не лежала в шафі в директора школи, ми вирішили також проводити роботу «знизу», тобто з учнями. Спеціально для дітей було розроблено інтернет-сторінку, на якій юні режисери можуть розміщувати власні фільми. Щорічно ми проводимо фестиваль дитячих фільмів, і всі зацікавлені школи надсилають свій найкращий фільм. Переможців ми запрошуємо до Варшави, демонструємо конкурсні фільми, вру-

чаємо призи, а потім відомі польські режисери обговорюють разом з дітьми їхні твори, висловлюють зауваження і дають поради. Це дуже цікава і корисна робота, і вже самі діти виявляють ініціативу до проведення програми з кіномистецтва на шкільних заняттях. Окрім того, уже декілька років існує ще одна освітня програма з кіномистецтва, розрахована на студентів, вона називається «Академія польського кінематографа». Заняття розраховані на два семестри. У кінці кожного семестру студенти здають іспити з кіномистецтва й отримують оцінки, які, як і оцінки з інших предметів, входять до загального бала успішності. Програма «Академія польського кінематографа» викладається в декількох вузах – у Політехнічній академії, у Медичній, в університетах. Цей предмет не обов'язковий для відвідування, але входить до списку залікових. Поки що «Академія польського кінематографа» викладається лише у Варшаві, Лодзі і Кракові, але ми сподіваємося, що незабаром багато міст у різних воєводствах також підпишуть з нами договори на реалізацію цієї програми. Якщо ми говоримо про освіту в галузі кіномистецтва, то слід згадати про те, що вже кілька років ми надаємо підтримку в проведенні Загальної олімпіади з історії кінематографа, перемога на якій гарантує молоді вступ без іспитів на факультети кінознавства і культурознавства. Цей конкурс дуже популярний у Польщі. Ну і ще одна наша важлива перемога – нам вдалося переконати багатьох авторів шкільних підручників з історії та мови і літератури, що до тексту підручників слід включити інформацію про найзнаковіші твори польського кіно, а також згадати важливість програми «Шкільна фільмотека».

О. Б.: Польський Інститут у Києві також отримав такий комплект. Наш ресурсний центр, кінобібліотеку відвідує 550 читачів. Фільми, що входять до програми, дуже популярні, глядачі їх переглянули вже багато разів. Наостанок кілька запитань. Яка ситуація з дистрибуцією і демонстрацією поль-

ського кіно за межами Польщі? Чи бере участь у цьому PISF? Чи існують Дні польського кіно в інших країнах, як, наприклад, в Україні? Яким чином польські фільми потрапляють до зарубіжного глядача?

А. О.: Ми проводимо Дні польського кіно в багатьох країнах. Наприклад, покази польських фільмів часто проходять у восьми містах США, зокрема в Лос-Анджелесі, Чикаго, Сіетлі, Нью-Йорку. У Європі ми демонструємо свої фільми в Лондоні, Парижі, Берліні, Москві, Києві та інших великих містах. В Азії теж. Прості кінопокази вже розрослися до досить серйозних масштабних фестивалів. Також ми фінансуємо рекламу польських фільмів, що потрапили на будь-який міжнародний фестиваль. Ми не надаємо підтримки касовим фільмам, таке наше правило, але завжди активно просуваємо молодих талановитих авторів, які вирізняються яскравою індивідуальністю.